

Motion till riksdagen

1988/89:Jo882

av Anders Castberger m. fl. (fp)

Västsveriges vattenmiljöproblem

Västervattens betydelse

Västsverige har i Vänern en unik resurs på flera områden. Den kölbundna fraktfarten är av stor betydelse. Fritidsbåttrafiken är betydande och med inslag från främmande länder. Vänern är också vattentäkt för flera kommuner. Över 700 000 människor får sitt vattenbehov täckt via uttag i Göta älv och Vänern. Vänern utgör med till- och avflöden en stor och redan reglerad elkraftstillgång. Vänern är ett så stort vatten att sjön tillsammans med Göta älv är en betydande miljöfaktor ur klimatologisk synpunkt. Vattensystemet utgör vidare grund för många djurarters liv och fortbestånd.

Via Göta älv och Norde älv står Vänern i förbindelse med Västerhavet, främst Skagerack. Västerhavet utsätts för kraftig miljöpåverkan dels utifrån genom andra länders miljöutsläpp, genom fartygsdumpning och nedskräpning, dels från vårt eget land genom kvävenedfall och urlakning ur jordar liksom ej fullt tillfredsställande renat avloppsutsläpp.

Dessa Västervatten är av stor betydelse såväl när det gäller ekologin som människors verksamheter och livsbetingelser.

Fartygstrafik

Fartygstrafiken på Vänern och i Göta älv betyder mycket för näringslivet och sysselsättningen samt den strukturella servicen. Mellan 15 och 20 större fartyg i klassen 3 000–4 000 ton passerar per dygn. Inom en snar framtid kommer också en ny typ av fartyg att sättas in som del av en ny transportstruktur för skogsindustrins export. Alternativfrakt per landsväg skulle innebära ca 500 långtradare per dygn. Fartygstrafiken är alltså också av betydelse för miljö och trafiksäkerhet.

Vattenintag

Vattenintaget försörjer en betydande del av befolkningen i Västsverige. Konsekvenserna blir stora vid hinder för vattenförsörjningen. Under juli-helgen 1988 fick Göteborg stänga sitt vattenintag, varvid reservvattentäkter användes. Dessa sjöars vattennivå sjönk på kort tid med över 1,5 meter.

Hot mot inlandsvattnen

Mot. 1988/89
Jo882

Hoten mot inlandsvattnen beror till stor del på att de också är recipienter. Reningsverk och annan utrustning skall säkerställa att inga giftutsläpp sker. Detta gäller från såväl flera mycket stora tätorter som industriverksamhet. Kring vattnen ligger några av Sveriges absolut största industrikoncentrationer. Dessa råkar också vara de mest miljöstörande.

Olyckor och tillbud sker relativt ofta. Länsstyrelsernas miljövårdsenheter får larm med jämna mellanrum. Kontinuerlig mätning vid några mätstationer sker också genom vattenvårdsförbunds försorg. Vid olyckor och tillbud sker allvarliga utsläpp. Utsläpp av cyanid, färgmedel, destillat av tungmetaller och andra gifter är förekommande. Skyddsbassänger förslår inte alltid.

Utsläpp har också förekommit från fabriker som haft sådan föroreningsnivå att de inte klarat ens koncessionsnämndsfastställda nivåer efter flera år, utan tvingats avveckla verksamheten. Till detta kommer vattenutsläpp från klorblekerier i Skoghall och Gruvön, fiberrikt vatten från Holmens bruk i Vargön och Lilla Edets (Mölnlyckes) fabriker, Ryaverkens smutsvattenutsläpp om över 8 miljarder liter årligen, utsläpp av höghaltiga gifter från EKA i Bohus, liksom rena läckage. Under 1988 läckte således 60 000 ton tjockolja ut från landstingets anläggningar i Vänersborg.

Trots dessa allvarliga hot planeras Vänern och Göta älv få ökad betydelse som vattentäkter för dricksvatten. Således har såväl Uddevalla som Stenungsunds kommuner behov och planer som avser vattenavledning från dessa inlandsvatten.

Västervattnen måste räddas

Lokala initiativ liksom regionala inom ramen för projektet "Rädda Västervattnen" har tagits. Länsstyrelser och landsting har kontaktats i syfte att inleda ett aktivt arbete i samråd med olika intresseorganisationer, enskilda föreningar och politiska partier. En första konferens planeras i mars 1989.

I samband med behandlingen av olika miljöförslag våren 1988 i riksdagen, framgick att flera av de frågor och problem som här beskrivits inte fått en behandling av myndigheterna som på ett verksamt sätt skulle kunna bidra till att problemen kunde lösas.

Då flera myndigheter är ansvariga och då det för området saknas konkreta planer vid katastrofhändelser på detta område, bör planer utarbetas, och en utredning snarast tillsättas med uppdrag att lägga fram förslag till erforderliga lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder inom ramen för dagens lagstiftning. Ett sådant utredningsuppdrag står inte på något sätt i motsatsställning till utarbetandet av aktionsplaner för sjöar och vattendrag. Tvärtom kommer det för Västervattnen att ytterligare förstärka möjligheterna till insatser och samordnade åtgärder.

Hemställen

Mot bakgrund av ovanstående hemställer vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Västervattens betydelse som dricksvattentäkt för en betydande del av Västsveriges befolkning.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om allvaret och omfattningen av utsläpp, även som resultat av olyckor och tillbud,

Mot. 1988/89
Jo882

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av lagstiftnings- och administrativa åtgärder,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en utredning inom ramen för projektet "Rädda Västervattnen".

Stockholm den 25 januari 1989

Anders Castberger (fp)

Elver Jonsson (fp)

Kenth Skårvik (fp)

Leif Olsson (fp)

Erling Bager (fp)

Bengt Rosén (fp)

Isa Halvarsson (fp)